

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO-4101-09-01/2012
P/12/057

Poznań, dnia 18 lipca 2012 r.

**Pani
Małgorzata Anczykowska
Dyrektor
Szkolnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego
Nr 1 im. Janusza Korczaka w Kaliszu**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli - Delegatura w Poznaniu skontrolowała w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Nr 1 im. Janusza Korczaka w Kaliszu, zwanym dalej „Ośrodkiem”, realizację zadań w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych w latach szkolnych: 2009/2010, 2010/2011 2011/2012 (do dnia zakończenia kontroli).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 28 czerwca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia skontrolowaną działalność Ośrodka, mimo stwierdzenia nieprawidłowości.

Formułując powyższą ocenę NIK uwzględniła zapewnienie uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych kształcenia i wychowania w dostępnym dla nich zakresie, a ponadto możliwość usprawniania zaburzonych funkcji i rewalidacji.

1. Pracownicy pedagogiczni Ośrodka posiadali odpowiednie przygotowanie i kwalifikacje zawodowe. Realizacja planów nauczania dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie zarówno w Zasadniczej Szkole Zawodowej jak i Szkole Przystosobiającej do Pracy była zgodna z podstawą programową kształcenia ogólnego, określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych², a także rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji³.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na dokumentowaniu zajęć w dziennikach obowiązkowych zajęć edukacyjnych. W roku szkolnym 2009/2010 w dzienniku lekcyjnym klasy 2d o profilu kucharz małej gastronomii/malarz-tapeciarz w tygodniowym planie zajęć (str. 4 dziennika), nauczyciel wpisał tygodniowy wymiar zajęć praktycznych w zawodzie malarz-tapeciarz – 12 godzin, podczas gdy według planu nauczania, zajęcia winny odbywać się i odbywały się w wymiarze 13 godzin w tygodniu.

2. Statut Ośrodka uwzględniał zasady organizowania kształcenia specjalnego określone w art. 71b ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴ (u.s.o.), a także spełniał wymogi określone w art. 60 ust. 1 pkt 1-7 teże ustawy oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie

¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 82, ze zm.

² Dz. U. Nr 15, poz. 142, ze zm.

³ Dz. U. Nr 23, poz. 225, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.

ramowych statutów placówek publicznych⁵. Zadania realizowane przez Ośrodek były zgodne co do zakresu z przewidzianymi w statucie, typie i rodzaju ośrodka, wskazanymi w ww. przepisach.

3. Plany nadzoru pedagogicznego na dany rok szkolny zostały opracowane i przedstawione radzie pedagogicznej zgodnie z terminami wyznaczonymi rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁶. Plany te zawierały elementy wymagane przepisem § 21 ww. rozporządzenia.

4. Pani Dyrektor w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego: przeprowadzała ewaluację wewnętrzną i wykorzystywała jej wyniki do doskonalenia jakości pracy Ośrodka, kontrolowała przestrzeganie przez nauczycieli przepisów prawa oraz wspomagała ich w realizacji zadań. Ogólne wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz informacje o działalności Ośrodka, zgodnie z art. 40 ust. 7 u.s.o. były przedstawiane radzie pedagogicznej. Pani Dyrektor podejmowała także działania w związku z wynikami przeprowadzonej ewaluacji wewnętrznej w placówce, np. poprzez zwiększenie liczby godzin przygotowujących uczniów do egzaminu zawodowego w ramach godziny określonej w art. 42 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁷ oraz zawieszenie kół pozalekcyjnych nieodpowiadających zainteresowaniom uczniów (krawieckie, ogrodnicze, sztuk wizualnych).

5. NIK pozytywnie ocenia wdrożenie obowiązującego od dnia 1 września 2011 r. nowego modelu organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów. Pani Dyrektor zarządzeniem nr 9/2011 z dnia 28 marca 2011 r. utworzyła zespół planujący i koordynujący udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Zespół ten terminowo wykonał zadania, o których mowa w § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁸, a w szczególności: ustaliła zakres, w którym uczeń wymaga pomocy psychologiczno-pedagogicznej z uwagi na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne oraz określiła zalecane formy, sposoby i okres udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, uwzględniając zalecenia zawarte w orzeczeniu. Rodzice uczniów albo pełnoletni uczniowie zostali poinformowani na piśmie o ustalonych dla uczniów formach, sposobach i okresach udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiarze godzin poszczególnych form pomocy, stosownie do zapisów § 34 ust. 4 ww. rozporządzenia.

Jednocześnie NIK zauważa, że indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne (IPET-y) przygotowane w Ośrodku nie zawierały danych wymaganych przepisami § 5 ust. 2 pkt 5 i pkt 7 rozporządzenia z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych⁹, tj. danych dotyczących działań wspierających rodziców ucznia oraz zakresu współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi oraz zakresu współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami ucznia.

Ponadto, wbrew zapisom § 21 ust. 3 ww. rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, dla 24 z 42 uczniów poddanych analizie (wszyscy uczniowie Zasadniczej Szkoły Zawodowej) nie zostały opracowane indywidualne programy edukacyjne lub indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne. Przyczyną nieopracowania dla nich indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych były podobne możliwości psychofizyczne i edukacyjne, a ponadto posiadali oni indywidualne zalecenia do pracy dydaktyczno-wychowawczej, załączone do dzienników klasowych.

6. W Ośrodku zatrudnieni byli pedagog (1 etat) i psycholog (1/2 etatu). Osoby te posiadały kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku. NIK pozytywnie ocenia współpracę pedagoga szkolnego z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, która polegała na wizytach psychologa z poradni i konsultacjach dotyczących funkcjonowania uczniów zarówno całych klas, jak i pojedynczego ucznia oraz obserwacji zajęć przez psychologa.

7. NIK pozytywnie ocenia zapewnienie przez Ośrodek uczniom opieki pielęgniarskiej, która świadczona była w wymiarze 7 godzin i 35 minut dziennie.

⁵ Dz. U. Nr 52, poz. 466.

⁶ Dz. U. Nr 168, poz. 1324.

⁷ Dz. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 228, poz. 1487.

⁹ Dz. U. Nr 228, poz. 1489.

8. W latach szkolnych objętych kontrolą Ośrodek zorganizował dla uczniów niepełnosprawnych bezpłatne dowożenie do szkoły. Samochodem Ośrodka dowożonych było odpowiednio trzech, czterech i ośmiu uczniów. Wbrew postanowieniom przepisu art. 17 ust. 3a u.s.o. podczas przewozu do szkoły uczniowie nie mieli zapewnionej opieki. Zgodnie z ww. przepisem zapewnienie uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym bezpłatnego transportu i opieki do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia należało do obowiązków gminy.

9. Trzech uczniów przyjętych zostało do szkół, pomimo braku ważnego na dzień przyjęcia do szkoły (1 września) orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wymaganego przepisem § 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych¹⁰. Pani Dyrektor argumentowała to tym, że uczniowie ci posiadali orzeczenia na wcześniejszy etap edukacyjny i uzyskanie aktualnego orzeczenia było tylko kwestią czasu.

Ośrodek nierzetelnie wprowadził do systemu informacji oświatowej (SIO) dane o liczbie uczniów wg stanu na dzień 30 września 2010 r., bowiem w ogólnej liczbie uczniów wg stanu na dzień 30 września 2010 r. został uwzględniony uczeń, który nie posiadał ważnego na ten dzień orzeczenia. Dane dotyczące tego ucznia posłużyły do naliczenia nienależnej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej dla organu prowadzącego, która wyniosła (niepełnosprawność umysłowa w stopniu lekkim) 6.431,75 zł.

10. We wszystkich latach szkolnych objętych kontrolą Ośrodek przekazywał dane z baz danych oświatowych po terminie wynikającym z § 16 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 16 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych w bazach danych oświatowych, zakresu danych identyfikujących podmioty prowadzące bazy danych oświatowych, terminów przekazywania danych między bazami danych oświatowych oraz wzorów wydruków zestawień zbiorczych¹¹. Zgodnie z ww. przepisem dane te winny być przekazane jednostkom samorządu terytorialnego w terminie trzech dni roboczych od dnia 30 września każdego roku, natomiast Ośrodek przekazał je po upływie odpowiednio czterech, pięciu i czterech dni roboczych.

11. Ośrodek stosując się do przepisu art. 67 ust. 1 u.s.o. zapewnił odpowiednie warunki korzystania przez uczniów z: pomieszczeń do nauki z niezbędnym wyposażeniem; biblioteki; świetlicy; gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej; zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych, a także z pomieszczeń administracyjno-gospodarczych.

12. Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹², Pani Dyrektor zobowiązana jest zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole. Nieprawidłowości w wyżej wymienionym zakresie polegały na tym, że przestrzeń pomiędzy biegami schodów nie była zabezpieczona, brakowało apteczki w pokoju nauczyciela wychowania fizycznego, przy zszywaczach pneumatycznych nie wywieszono w widocznym miejscu instrukcji bezpiecznej obsługi, a na sali gimnastycznej, boisku szkolnym i w siłowni nie zamieszczono tablic informacyjnych określających zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego. Regulamin korzystania z sali gimnastycznej i siłowni był umieszczony w gablocie w pomieszczeniu łączącym salę gimnastyczną z szatniami.

W roku szkolnym 2011/2012 odnotowano pięć wypadków z udziałem uczniów Ośrodka. Stwierdzono, że w związku z tymi wypadkami nie udokumentowano faktu zapoznania się rodziców poszkodowanych uczniów z treścią protokołów powypadkowych i innymi materiałami postępowania powypadkowego oraz doręczenia rodzicom (prawnym opiekunom) jednego egzemplarza takiego protokołu. Obowiązek taki wynikał z § 45 ust. 1 i § 46 ust. 1 oraz załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. Ponadto stwierdzono, że o zaistniałych wypadkach nie powiadamiano organu prowadzącego Ośrodek oraz rady rodziców, co naruszało przepisy odpowiednio § 41 ust. 1 pkt 4 i 5 tego rozporządzenia.

Ponadto w trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na niezapewnieniu uczniom poruszającym się na wózkach inwalidzkich możliwości swobodnego poruszania się po budynkach Ośrodka. W budynkach Ośrodka, brak było windy oraz podjazdów dla wózków inwalidzkich na schodach, zlokalizowanych przy wejściach do budynku oraz wewnątrz budynku. W ocenie NIK istniejące bariery architektoniczne utrudniały

¹⁰ Dz. U. Nr 26, poz. 232, ze zm.

¹¹ Dz. U. Nr 277, poz. 2746, ze zm.

¹² Dz. U. z 2003 r., Nr 6, poz. 69, ze zm.

funkcjonowanie uczniom Ośrodka poruszającym się na wózkach inwalidzkich. Przyczyną nieusunięcia barier architektonicznych było planowane przeniesienie Ośrodka do nowego budynku.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) zapewnienie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny obowiązujących w publicznych szkołach i placówkach,
- 2) podjęcie działań mających na celu likwidację wszystkich barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie uczniom poruszającym się na wózkach inwalidzkich,
- 3) uzupełnienie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych o wszystkie wymagane elementy,
- 4) opracowanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego,
- 5) rzetelne ujmowanie danych dotyczących liczby uczniów w SIO,
- 6) skorygowanie zapisów w SIO dotyczących ucznia, który wg stanu na dzień 30 września 2010 r. nie posiadał ważnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i przekazanie ich do organu prowadzącego,
- 7) terminowe przekazywanie danych z baz danych oświatowych do organu prowadzącego,
- 8) dokumentowanie faktu zaznajamiania rodziców/opiekunów uczniów z treścią protokołów powypadkowych,
- 9) informowanie organu prowadzącego i Rady Rodziców o wypadkach na terenie Ośrodka.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Dyrektora prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.